

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РОЗВИТКУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

К.е.н. Л.О. Волощук, К.П. Ганєва

Одеський національний політехнічний університет
Україна, м. Одеса
katyaganeva@i.ua

Останніми роками ринку освітніх послуг стали притаманні такий же високий рівень конкуренції та динамічного зовнішнього середовища, як й іншим ринкам [1]. Вищі навчальні заклади бюджетної та приватної форм власності стали активними учасниками конкурентної боротьби на цьому ринку, що викликало потребу у здійсненні оцінки рівня якості освітніх послуг, результативності діяльності, динаміки розвитку та конкурентоспроможності кожного ВНЗ. З точки зору користувачів освітніх послуг при інших рівних умовах (перелік напрямів підготовки фахівців, цінова політика й т.і.) більш привабливим є той ВНЗ, що демонструє стійку тенденцію розвитку.

Одним з найбільш доступних інструментів оцінки діяльності ВНЗ для зовнішніх користувачів останніми роками стали рейтинги ВНЗ, що складаються за різними методиками. Склад показників рейтингів та результати ранжування ВНЗ України є доступними через засоби масової інформації та мережу Інтернет [2], та використовуються зовнішніми користувачами як один з основних індикаторів якості освітніх послуг та конкурентних позицій певного вищого навчального закладу. Підсумковим показником розвитку певного ВНЗ за результатами національних рейтингів є зміна його позиції (рангу) у загальному рейтингу. Проте, показник поточного рангу та його зміни, на наш погляд, є недостатньо об'єктивним та не в повній мірі відображає тенденції розвитку та результативність діяльності певного ВНЗ, як для зовнішніх, так й для внутрішніх користувачів. Це обумовило актуальність розробки підходів до оцінки розвитку ВНЗ на основі внутрішньої та зовнішньої звітної інформації.

На першому етапі оцінки пропонується сформулювати перелік первинних облікових показників діяльності ВНЗ, базою для побудови якого можуть служити форми звітів ВНЗ, а також додаткові показники враховуючи специфіку діяльності та пріоритетні напрями розвитку. При цьому показники діяльності

доцільно представити у розрізі трьох тематичних блоків: 1) масштаби та обсяги діяльності; 2) ресурсне забезпечення та потенціал; 3) результативність та якість навчання. Представлена інформація містить абсолютні показники діяльності та може бути своєрідним „паспортом” внз, проте оцінки динаміки розвитку внз вимагає застосування до цих показників прийомів статистичного аналізу [3].

На другому етапі на основі порівняння первинних показників за звітний та попередній період пропонується оцінювати розвиток внз та системою індивідуальних індексів динаміки. Для визначення інтегральних показників застосовується модель середньої геометричної. В результаті отримаємо інтегральні показники динаміки в розрізі трьох складових: 1) інтегральний індекс обсягів діяльності; 2) інтегральний індекс потенціалу та ресурсного забезпечення; 3) інтегральний індекс результативності.

На третьому етапі на основі визначених інтегральних індексів за напрямками розраховується інтегральний індекс розвитку внз за звітний період:

$$I_{РОЗВ} = \sqrt[3]{I_{ОД} \times I_{ПРЗ} \times I_{РЕЗ}} .$$

Впровадження таких інтегральних показників надає користувачам узагальнену оцінку динаміки ключових показників діяльності внз. Внз може бути охарактеризоване як таке, що стійко розвивається якщо: 1) $I_{РОЗВ} > 1$ та 2) $I_{РОЗВ\ звіт} > I_{РОЗВ\ баз}$. Отже, управлінські зусилля мають бути зорієнтовані на забезпечення позитивної динаміки показників.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Волощук Л.О., Ганєва К.П. Сучасні проблеми обліково – аналітичного забезпечення підприємницької діяльності вищого навчального закладу. Матеріали 8-ї міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Розвиток України в 21-му столітті: економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми». – Тернопіль, ТНЕУ, 2010. С. 17-19.

2. Перелік рейтингів вищих навчальних закладів України //Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/abitur/entrance/ratings/>

3. Л.А.Волощук. Статистика: теория и практика. Уч-метод. пособ. — Одесса, «ВМВ», 2010. — 136 с.